

Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptujju, gledališko poslopje št. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 40.

V Ptujju v nedeljo dne 4. oktobra 1908.

IX. letnik.

Svoji k svojim!

To je geslo tistih, ki hočejo pod pretvezo narodnosti iz ljudstva.

čimveč denarja izprešati.

Kdo bi veroval, da se gre tem ljudem pri kupčiji za „narodnost“. Gre se jim edino za

dobiček

in ta dobiček hočejo na ta način povečati, da zavijajo svoje

slabo blago,

ki ga že desetletja sem ponujajo in nevednežem prodajajo za

drag denar,

v rdečo-plavo-bele zavitke, da se mečejo v prsa, češ, mi smo Slovenci in le pri nas smejo Slovenci kupovati.

Mi

pa pravimo: pri kupčiji nima narodnost ničesar opraviti. Slab gospodar bi bil, kdor izkazuje svojo narodnost na ta način, da zagospodari svoj denar, da pride na boben...

Tam kupi,

kjer veš, da dobiš po ceni in dobro blago, tam si naročuj blago, kjer imaš

zaupanje.

Kmet! Ti veš, da moraš svoje pridelke naprednjaku in Nemcu prodajati. Ali ti odkupijo tvoje vino, tvojo živino, pridelke tvojih njiv in polja prvaški časnikiški pisarji ali dohtarčki? Ne, meščanu v Ptujju, Celju, Mariboru, Ormužu, Slov. Bistrici itd. prodajaj! Zato si ti z njim in on s teboj zvezan. Med vami leži močni gospodarski interes!

Kupuj kjer hočeš,

ali ne pusti se zapeljavati v nesrečo in hujskati v gonjo, ki bi

le tebi škodovala.

Beseda naj velja, — in ne kamenje!

Žalostne razmere so se pričele udomačiti v naših zelenih pokrajinah: ali naj velja res kamenje, palica in surova sila sploh? Ali živimo na Ruskem ali na Balkanu?... Kar je trezno mislečih, za štajersko domovino navdušenih ljudi, se mora zgrazati nad onimi nezaslišanimi dogodki, ki imajo edini namen, razrušiti sporazumno, skupno življenje vseh pravih Štajercev.

Tega nepremišljenega divjanja mora biti konec. Mi ne živimo v podivjanih pokrajinah, temveč na Štajerskem. Štajerska pa je na Av-

strijskem in v Avstriji veljajo še naše cesarske postave. Odločno obsojamo vsako nasilno dejanje, naj si bode od te ali one strani. S poleni in kamenji se ne bode nikdar in nikjer kaj doseglo. Treba torej, da se duhovi zopet pomirijo, da se povrno od politične strasti zopet na mirno gospodarsko delo, da si izboljšamo s tem svojo bodočnost in bodočnost svojih otrok.

Pretaklo nedeljo zjutraj je par mladih ljudi, ki so celo noč pri vinu prekokali, razbilo nekaj šip na hišah slovenskih vodij v Ptujju. Ta v pijanosti storjeni čin obsoja vsak pošten človek. Sicer so se tudi v drugih krajih ednaki in morda še hujši slučajji dogodili, — ali to je sve eno. Mestna policija ptujška je storila takoj svojo dolžnost, je storilce aretirala in izročila sodišču. Imeli se bodejo torej zagovarjati za svoj čin. Obenem je imel občinski svet ptujski takoj sejo, na kateri se je sprejela sledeča rezolucija:

„Občinski svet d. kn. kamornega mesta Ptuj obzeldne, danes od 17. letnih mladitvev storjeno pobalinstvo in izraza svoje ogorčenje; tudi izraza svojo zadovoljnost, da je mestni urad storilce takoj aretiral in sodišču izročil. Obenem bode mesto vse troške prizadete škode povrnilo.“

Tako je mesto Ptuj dokazalo, da se mu gre za pravico, da hoče nepristransko proti vsaki krivici nastopati in da bode i zana-prej varovalo cesarske postave.

Upamo, da se bodejo istotako ravnali tudi občinski predstojniki v okolici mest in trgov spodnje Štajerske. Kajti žalibog, da moramo povedati, da se v nekaterih krajih okolice ptujške mirne meščane, ki nikomur nič žalega ne storijo, napada. Znano nam je več takih slučajev in orožniki že iščejo tiste krivce, ki mečejo na mirno po cesti idočé ljudi kamenje. Občinski predstojniki naj vplivajo na mladino, ki se da po hujskačih tako daleč zapeljati, da nastopa proti postavi in zločinom. Kakor je mestna policija postavila red, tako mora to tudi vsak občinski predstojnik storiti, ker on je odgovoren za mir in red. Upamo, da bodejo te besede zadostovale. Sicer ponavljamo zopet, da kmetje tega niso krivi. Večinoma izvršujejo take napade mladi fantalini, hlapeci itd., ki res še ne vejo, kaj se pravi živeti in katerim je dostikrat vse eno, če pridejo prav par mesecev v ječo. Kmetje, odrašeni, izdelani in pametni kmetje so vsega tega hujskanja do grla siti. Oni ne odobravajo takega postopanja.

To mora vsak pametni človek priznati, da slišimo skupaj: mi v mestu in vi na deželi. Meščani kupujejo vaše pridelke in vi one meščanov. Brez kmeta ne more meščan živeti in brez meščana ne more kmet svoje pridelke oddati. Zakaj bi torej v sovraštvu živeli, ko nas je Bog vendar skupaj na ta lepi košček zemlje posadil?! Najnavadnejši lažnik je, kdor pravi, da mi kmeta sovražimo. Meščani vedo čisto dobro, da je vse naše gospodarstvo tesno zvezano in da hočejo napraviti razpor le tujci, neznanji tujci, ki ne znajo po štajersko ne misliti, ne govoriti in ne postopati.

Tako upamo tedaj, da bode zavlada zopet mir v prid naši gospodarski bodočnosti.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kmetje! Ne združujte se z deželnimi izdajci! Štajerska — Štajercem in Koroško — Korošcem, — to nam bode vodilo! Mi ne maramo in ne bodedo nikdar pripustili, da se raztrgajo naše kronovine in da se združi kos Štajerske in kos Koroške s Kranjsko. Tega ne maramo!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Politični pregled.

Politični položaj v mili naši avstrijski domovini postaja zopet nevaren. Vzrokov je dovolj. Omeniti je v prvi vrsti dogodek na avstrijskem jugu, ki so gotovo tudi najmirnejše politike razburili. V drugi vrsti so se vršili ednaki dogodki v nekaterih krajih na Češkem. Najhujše slutnje na sledijo iz razmer, ki so zadnje čase nastale v češkem deželnem zboru. Tam so nemški poslanci vsled grozne nadutosti Čehov pričeli z obstrukcijo. Veliko vprašanje je, je-li se bode zamogla vlada držati na krmilu. V splošnem ta vlada nikakor ni dokazala, da bi imela dovolj krepke hrptenice. Nasprotno: bila je vedno polovičarska. In polovičarstvo mora pasti.

Koroški deželni zbor je vzel 17. septembra poročilo o odstranjenju močvirja Tinje-Wabelsdorf, kar je kostalo nekaj čez 20.800 K na znanje. Delavni odbor za zgradbo železnice Velikovec-Sinčavas je prosil za neko zadevo, ki se je izročila finančnemu odseku. — 18. septembra se je vzel razna poročila na znanje. Istotako 23. septembra.

Koroški deželni proračun za l. 1909 obsega sledeče važnejše številke: Potrebščine dežele za prihodnjo leto znašajo 5.222.707 kron. Od te svote odpade na šolstvo 50%, na zdravilstvo in dobrodelstvo 21 1/2%, na cestne zgradbe 10%, na zastopstvo in upravo 5 1/2%, na vodne zgradbe 5%, na kmetijstvo 5%, na vojaške izdatke 2%.

Štajerski deželni zbor. 16. septembra so predložili poslanci nemške kmetijske stranke z ozirom na sušo in pomanjkanje krme predlog, da naj deželni odbor vse korake za podporo po suši prizadetim stori in od finančne uprave odajo industrijske soli tudi za kmete zahteva. Dne 18. septembra se je govorilo o hiralnici v Knittelfeldu itd.

Mednarodni zbor srednih stanov se vrši od 4. do 8. oktobra na Dunaju. Govorilo se bode o sledečih točkah: 1. Strokovna izobrazba srednih (kmetijskih in obrtniških) proizvajalcev in njih izvežbanje s tehničnimi pripomočki, ki zamore zvišati njih konkurenčno zmožnost. 2. Organizacija in vpliv gospodarskih združenj s posebnim ozirom na dobave za armado. 3. Izzidanje kmetijskih in obrtniških kreditnih organizacij. 4. Pospeševanje lokalnih domačih industrij. 5. Stanovna politika srednih stanov. 6. Vprašanje stavbinskih rokodelcev. Zbor je zelo važen in bodedo o njegovih sklepih poročali.

Kmetijski zbor v Gradcu. Agrarno gibanje se tudi na zelenem Štajerskem vedno krepkeje razvija. Kmetje čutijo potrebo, da se združujejo in

s tem zasigurijo domačo grudo. V nedeljo, 4. oktobra t. l. ob pol 11. uri dopoldne se priredi v Gradcu velik kmetski zbor, na katerem bode govoril prvobornik kmetskih pravic vitez Hohenblum.

Še o davkih. Številke o davkih so vedno zanimive. Zato jih tudi radi objavljamo, da ljudstvo izve, koliko moči in denarne sile se izčrpa iz njegovega dela. Preglejmo le sledečo statistiko! Na Štajerskem se je plačalo zadnjo leto:

	z dohodninskim davkom	brez dohodninskega davka
veleposestvo	1,983.491	1,868.305
mesta in trgi	2,696.216	1,995.593
kmetske občine	7,030.429	6,337.307
mesto Gradec	6,847.905	5,700.217
Skupaj	18,558.041	

Torej znašajo skupni davki približno 18¹/₂ milijon evron. Zanimivo je tudi razmerje med dohodninskim in zemljiškim davkom. V tem oziru se je plačalo:

	dohodninskega davka	zemljiškega davka
veleposestvo	115.187	266.214
mesta in trgi	700.623	188.400
kmetske občine	693.222	3,581.940
mesto Gradec	1,147.688	26.080

Najbolj krivični in naravnost nezmiselni davek je zemljiški. In tega plačujejo štajerski kmetje čez 3¹/₂ milijon evron. Kje je torej gospodarska moč? Od koga živi država?

Loterija. Leta 1907 so znašale vloge v mali loteriji na Avstrijskem 32,161.073 kron. Na vsako glavo v Avstriji odpade tedaj 1.16 K. Na dobitkih pa se je izplačalo 15,786.961 kron, torej niti polovico vplačanih svot. Ako se odtegne še državne troške za režije, potem pridemo do zaključka, da je naredila država lansko leto potom tega „davka na neumnost“ skoraj 14¹/₂ milijon evron dobička. In koliko teh loterijskih bratcev in sester je pri temu stradalo, lakoto trpelo in — stavilo.

Dveletna vojaška služba. Ogrski listi poročajo: Pod vodstvom vojnega ministra in šefa generalnega štaba zborovala je v vojnem ministerstvu strokovna komisija, ki se je pečala za preobnovo vojne postave. Nova vojna postava temelji na dveletni vojaški službi. Pri kavaleriji, artiljeriji in tehničnih vojaških oddelkih pa ostane za zdaj triletna služba. Obenem z izročitvijo te predloge zahteval bode vojni minister določitev števila rekrutov na 66.000 mož. Predloga zviša stanje vojaštva v času mira na 420.000 mož. Najvišja instanca v zadevah nadomeščenja vojaštva bode deželno-brambeni minister popolnoma neodvisen od vojnega ministra. Predložilo se bode tudi primerno preobnovo vojaške sodnije i. t. d.

Boj za volilno preobnovo v Galiciji. V Lembergu so se vršile preteklo nedeljo velike demonstracije. Delavci zahtevajo preobnovo deželno-zbornske volilne pavice in so priredili vsled tega večje shode. Po shodih je prišlo do burnih prizorov na cesti. Policija in delavci so se stegli. 17 oseb je bilo ranjenih, med njimi 4 težko.

V Bozniji vré in vré. Posebno hujskajo Srbi proti Avstriji. Srbski listi zahtevajo od svoje vlade, da naj takoj na meji vojaštvo mobilizira. Pravijo, da se pričena leto, ki bode odločilo o usodi srbskega naroda. Z drugimi besedami: srbski hujskači hočejo upor in vojsko z Avstrijo. Tudi avstrijska vlada je pričela zdaj resneje te dogodke opazovati. Dokaz temu je, da je pustila napraviti monitore v vojno stanje, ki so bili že v zimskem pristanu v Budimpešti odmontirani. Zdaj se je dalo monitorom potrebno streljivo. Tej flotilji se je pridružilo tudi dvoje iz Angleškega došlih čolnov za patrolje. Vso moštvo je dobilo vse, kar potrebuje v vojski. 200 mornarskih vojakov z potrebnimi oficirji dobilo je v Poli povelje za odpotovanje v Budimpešto. Torej se pripravljajo na jugu prav resni dogodki. Naši deželno-izdajalski prvaki pa se bratijo in družijo s temi srbskimi ustaši.

Alarm. „Grazer Tagespost“ poroča iz Zagreba, da stoji v Belovarju 6 vojaških vlakov za odpotovanje privravljenih. Pričakuje se namreč nemire v sandžaku Novibazar. Vlaki bi se odpeljali v slučaju potrebe v Plevlje. Infanterijski regiment šte. 16 v Belovarju je pripravljen na odhod. Kakor se vidi, postajajo razmere v okupacijskem ozemlju vedno nevarnejše. Bliska

se tam doli in panslavistična agitacija žanje prve plodove . . .

Kranjska dežela stoji pred gospodarskim bankerotom. Ničesar nimajo Kranjci nad Štajerci in Korošci, nego dolgove. Zdaj bi radi te svoje dolgove na nas odvalili in zato nas hočejo združiti s Kranjci. Pa ne bo nič!

Nemiri.

Nemiri so se tudi zadnje dni še nadaljevali in to v nekaterih krajih s tako brutalno nasilnostjo in surovostjo, da se človek takih sodeželanov sramuje. Mi nimamo prostora, da bi natančno popisavali vse tozadevne dogodke, kajti nam se gre v prvi vrsti za gospodarsko korist ljudstva. Naše sveto prepričanje je in ostane, da se ne more nikogar o političnih nazorih prepričati s poleni, kamenji in revolverji. Zato tudi obsojamo take spopade, ki nas v javnosti le sramote in našim deželam v vsakem oziru škodujejo. Poročati hočemo le o glavnih dogodkih zadnjih dni.

Ljubljana.

V Ljubljani se napravili vojaški strelji, ki so usmrtili dvoje mladih človeških bitij, povsem drugačni položaj. Ljudstvo je prišlo do prepričanja, da se ne more boriti z vojaki in da z uporom in puntom ne bode ničesar doseglo. Razobesili so torej črne zastave in se udeležili v velikanskem številu pogreba žrtev. Žalostno je le, da sta voditelja prvaške gonje na Kranjskem, bivši agent in sedanjí župan Hribar ter dr. Tavčar na grobu zopet hujskala. In posledice tega hujskanja niso izostale. Par dni pozneje napadla je nahujskana družal nemško šolo v Šiški pri Ljubljani in razbila čez 50 šip. Tudi že itak demolarano nemško kazino so zopet napadli. Orožniki so napravili mir in pozapri glavne razgraje. Večinoma so to t. zv. „ljubljanjske barabe“, ki nimajo drugega posla, ker se dela bojijo. Policija naj bi te postopaje na deželo dala, kjer itak hlapcev primanjkuje. Pri kmetu bi se že kozjih molitvic naučili. Vedno odkritejše se kaže, da je glavni krivec ljubljanskih dogodkov sam ljubljanski župan Hribar. Ta nadutež, ki je l. 1895 ob priliki potresa pri Nemcih toliko podpornega denarja nafahtaril, da se je vsem njegovim pisčem tako lepo godilo, kakor še nikoli, je hujskal, mesto da bi miril. Vlada zdaj obljubuje, da bode ljubljansko policijo podržavila, ker se ne more več na tega Hribarja zanesti. Listi poročajo, da vlada zdaj v Ljubljani mir.

Trst.

V Trstu so hoteli „narodovci“, nahujskani po svojih voditeljih, napasti nemško gostilno „Eintracht“. Tržaška policija je razgrajaje pregnala.

Sevnica.

V Sevnici so pripravili prvaki napad na nemško šolo. Razbili so z debelimi kamenji šipe in hoteli potem pobegniti. Ali nekaj se jih je vendar spoznalo, tako v prvi vrsti sodnijskega pisarja Vesijaka in sina županovega namestnika Simončiča. Obadva sta bila aretirana. Med storilci sta bila tudi neki Smole in Poljanec. V ječi bodejo ti kulturni tički izvedeli, da niso na Srbskem. Škoda je precejšna.

Trbovlje-Hrastnik.

Tukajšni kramarji in trgovci so po vplivu prvaških dohtarjev globoko užaljeni. Sklenili so, da ne bodejo nič več od Nemcev kupovali. Nam se zdi ta sklep smešen. Ali ne veste, kaj se je očki Rošu zgodilo? Knapji sami so pač prepačetni, da bi se pustili nahujskati v narodnjaške neumnosti.

Ptuj.

Za Ptuj se je pričakovalo preteklo nedeljo velik prvaški napad. Pa ni bilo nič. Kmetje se ne dajo nahujskati. Čujemo, da hujska posebno hudo ragozniški Brenčič. Mož še ni zadovoljen,

ako ravno bode govorila sodnja par resnih besed z njim. V soboto zvečer je bil v Ptuj tuudi slavni urednik „Narodnega lista“ Vekoslav Spindler. Možicelj je pa samo v svoji cunji korajžen. Niti v mesto se ni upal, temveč je raje ostal v Zupančičevi krmi. Noč je bila še precej mirna, čeprav so prvaški smrkolini razširjevali hujskajoče letake in liste. Upamo, da se bodejo zdaj prepripi v Ptuj nehali in da bode vladal mir. Odvisno je to edino od prvaške gospode. Ako bode ta naprej hujskala, potem bode enkrat to doživela, kar je doživel dr. Koderman na Ptujski gori od slovenskih kmetov samih.

Tako stoji torej položaj. Vse bi bilo za davno mirno, ko bi Ljubjančani ne pokazali svojo podivjanost. Ali upajmo, da se bode nemir položil in da bode zopet sleherni človek varen, kakor se to sliši v pravni deželi.

Dopisi.

Iz Ptujске gore. Zadnjo nedeljo, 27. septembra so sklicali vsi gorski „narodovci“, pane Klemenčič lerar, Peči poštni uradnik in Kupčič vinski in trsní ekonom, javni shod v gostilno gospe Jagodič, na katerem bi naj govoril največji kmečki prijatelj dr. Koderman iz Ptuja. Pa na Ptujski gori so ti „kmečki prijatelji“ delali račun brez kramarja. Kmetje so jim že pred shodom take narekovali, da se niso upali shoda pričeti in so ostali rajši pri Lazniku, „ober-klerikalcu“, kakor da bi šli k Jagodičici na shod. . . . Kmetje so jim pravili britke resnice; in posebno Klemenčiču so rekli da v šoli spi, da ni sposoben, da bi bil „oberlehrer“, da je njegovo premoženje od Nemca podedovano, s katerim on Nemce priganja, da je to sramotno za učitelja, kateri se tako umazano s politiko peča, kakor on, da mi hočemo učitelja, pa ne „politika“; politiko bodemo sami delali, kakor shode; ne potrebujemo pouka od kmečkih oderuhov; dohtar naj doma ostane; drugokrat jim bodemo čez breg proti Ptuj pot pokazali. Laznica je bila tako za dohtarja navdušena, da ga je z vilami branila. Štajercijanci smo vilo s štila potegnili in jih na neko njivo zavrgli. Za g dohtarja je gotovo častno, ako ga ženske branijo. . . . Gori se ne damo od takih ljudi naplavšati, kateri na polju ne poznajo pšenice od rži; mi gremo sami svojo pot v prijaznosti z nemškimi rokodelci in trgovci, ker se moramo združeno boriti za obstanek. — **Opomba uredništva:** Zelo nas veseli, da so kmetje na Ptujski gori pokazali in dokazali, da se ne dajo več nahujskati v pogubonosne prepire. Dr. Kodermanu je seveda vse eno, ako spravi s svojo nesramno gonjo tega ali onega kmeta v nesrečo. On bode že naprej denarje služil, če ne v Ptuj, pa v Celju. Učitelj Klemenčič je pa itak človek, ki uživa preveč vina in zato dostikrat ne ve, kaj dela. S tem človekom se niti več pečati ne maramo. Upamo, da bode šolska oblast napravila njegovemu postopanju konec. Kmetom na Ptujski gori pa gre vsa čast! Naj bodejo vedno tako napredni in razsodni! Dokazali so, da kroži v njih žilah štajerska kri in da nočejo nositi svoje kože na sejem za — Kranjce. Čast jim!

Raskote pri Prihovi! Mislis, dragi „Štajerc“, kaj bo novega? Imamo sicer precej na srcu, ali le nekaj Ti naznamo, da boš vedel, da ne spimo. Vse jamra in stoče o suši, ali mi Prihoveljani smo prav zadavoljni s poljskimi pridelki. Krme je malo ali tudi to bode z božjo pomočjo zadostovalo. Le druga smola se je priklatala; in ta smola se je prijela še komaj ustanovljene „Marijine družbe.“ Naš gosp. župnik so obetali s prižnice, da „zdaj se bo pokazalo, pri kateri hiši da je cvetje in pri kateri smetje.“ In glej dragi „Štajerc“, uršničile so se župnikove besede. Kmal je začelo cvetje poganjati v hiši, kjer je bivala edina deklica, tud „Marijine družbe.“ To cvetje je naprej cvetelo in res delalo celi hiši dovolj smeti. In ko je smeti zmanjkalo, prikazal se je božji sad. Rodilo se je dete. Ja, dragi „Štajerc“, Ti bodeš mislil, da imamo mi to za kaj novega; ali dragi naš „Štajerc“, nikakor ne. In vendar se nam je čudno zdelo, ker je deklica zmirom trdila in se zagovarjala proti svoji gospodinji in drugim ljudem, ja se celo pri gospodu župniku, da ona ne poganja cvetja, ampak, da je bolana na vodeniki in da le ta vodenična bolezen dela, da je ona vsaki dan bolj široka.